

**Magiczny
Kraków**

Organizacja Miast Dziedzictwa Światowego

2021-03-30

Siedziba:

**Organization of World Heritage Cities
Rue Saint-Nicolas 15
Québec (Québec)
Canada G1K 1M8**

Sekretariat:

**tel: (418) 692 0000
fax: (418) 692 5558
e-mail: secretariat@ovpm.org**

Oficjalna strona:www.ovpm.org

[AKTUALNOŚCI](#)

Organizacja Miast Dziedzictwa Światowego (Organization of World Heritage Cities - OWHC)

Ta międzynarodowa, pozarządowa organizacja została założona 8 września 1993 r. w marokańskim mieście Fez. Obecnie zrzesza ona 280 miast wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturalnego i Naturalnego UNESCO. Siedziba zarządu Organizacji Miast Dziedzictwa Światowego znajduje się w Québecu (Kanada), zaś jej administracją zajmuje się siedem sekretariatów (przydzielonych konkretnym obszarom geograficznym). Zasadniczym celem OWHC jest ułatwienie wymiany doświadczeń między miastami członkowskimi w dziedzinie rewitalizacji miast zabytkowych, a także udział w projektach i programach związanych z zarządzaniem miastami zabytkowymi oraz rozpowszechnianie nowych rozwiązań umożliwiających pełniejszą ochronę dziedzictwa kulturalnego.

Kraków należy do OWHC od 1995 r., zgodnie z [Uchwałą Rady Miasta Krakowa nr XXXIV/322/95 z dnia 22 listopada 1995 r.](#)

Prezydentem Organizacji Miast Światowego Dziedzictwa jest Prezydent Krakowa Jacek Majchrowski, który został wybrany do Rady Dyrektorów OWHC, w czasie XV Kongresu OWHC w Krakowie (2-5 czerwca 2019). Kadencja zwyczajowo trwa 2 lata – do kolejnego Kongresu OWHC, ale w związku z pandemią COVID, kongres został przeniesiony rok później i odbędzie się w Québecu, w dniach 8-11 września 2022 r.

Koordinacja współpracy:

Koordinatorem udziału Krakowa w pracach organizacji jest **Wydział Kultury i Dziedzictwa Narodowego**.

Składka członkowska:

Składka członkowska OWHC wynosi 4 tys. USD.

Siedziba: Kanada, Québec

Rada Dyrektorów OWHC (kadencja 2019-2022): Brugia (Belgia), Cusco (Peru), Gyeongju (Korea Południowa), Kraków (Polska), Luksemburg (Luksemburg), Filadelfia (USA), San Miguel de Allende (Meksyk), Suzhou (Chiny).

Współpraca miast w ramach organizacji zorganizowana jest w 8 sekretariatach regionalnych:

- **Ratyzbona** (Niemcy) – Region Europy Północno-Zachodniej
- **Warszawa** (Polska) – Region Europy Centralnej i Wschodniej
- **Kordoba** (Hiszpania) – Region Europy Południowej i Basenu Morza Śródziemnego
- **Cuzco** (Peru) - Region Ameryki Południowej
- **Kazan** (Rosja) – Region Euro-Azja
- **Tunis** (Tunezja) – Region Afryki i Środkowego Wschodu
- **Morelia** (Meksyk) – Region Środkowej Ameryki, Karaibów i Meksyku
- **Gyeongju** (Republika Korei) – Region Azja-Pacyfik

Kraków jest członkiem Sekretariatu Regionu Europy Centralnej i Wschodniej, którego siedzibą jest – od stycznia 2020 – Warszawa (członkami tego sekretariatu są nasze miasta partnerskie: Budapeszt, Wilno, Lwów, Moskwa). Współpraca między miastami regionu organizowana jest na różnych poziomach: w ramach projektów międzynarodowych i wymian partnerskich.

Wywiad z Prezydentem Miasta Krakowa na stronie OWHC

Organizacja Miast Dziedzictwa Światowego (OWHC) stworzyła platformę umożliwiającą jej członkom wymianę wiedzy i doświadczeń. Na [stronie internetowej organizacji](#) - w dziale *Burmistrzowie i Dziedzictwo* - prezentowane są wywiady z włodarzami miast dziedzictwa światowego, w których przybliżają oni politykę w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego. Do tej pory zamieszczono prezentacje prezydentów takich miast jak: Budapeszt (Węgry), Bergen (Norwegia), Safanbolu (Turcja) i Ratyzbona (Regensburg - Niemcy). W tym wirtualnym forum dyskusyjnym głos zabrał również [Prezydent Miasta Krakowa, Jacek Majchrowski](#). Polską wersję wywiadu, jaki ukazał się w lutym 2009 r., przedstawiamy poniżej.

Dzień Solidarności Miast Światowego Dziedzictwa - 8 września

Obchodzony corocznie przez miasta członkowskie Dzień Solidarności Miast Światowego Dziedzictwa poświęcony jest prezentacji osiągnięć konserwatorskich oraz popularyzacji idei ochrony zabytków. Obchody Dnia Solidarności zostały zainicjowane w Krakowie w 2000 roku. Każdego roku z tej okazji organizowane są w naszym mieście różne wydarzenia kulturalne i artystyczne. Prezentowane już były wystawy ilustrujące renowację Barbakanu, następnie

Bazyliki Mariackiej, zaś w 2002 r. - przemiany dziejowe Rynku Głównego. Obchody Dnia Solidarności Miast Światowego Dziedzictwa w 2003 r. zostały połączone z uroczystościami upamiętniającymi 25. Rocznicę Wpisania Krakowa oraz Kopalni Soli "Wieliczka" na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturalnego i Naturalnego UNESCO, które odbyły się 3 września, a wśród zaproszonych gości znaleźli się m.in. przedstawiciele władz państwowych i samorządowych, innych polskich obiektów wpisanych na listę UNESCO, a także obiektów zagranicznych, uznawanych za atrakcje turystyczne, przedstawiciele mediów krajowych i 150 dziennikarzy mediów polonijnych z całego świata. Patronat honorowy nad przedsięwzięciem objęli Prezydent RP oraz Sekretarz Generalny UNESCO. Obchody w 2003 roku poświęcone były stosunkowo mało znanemu, ale uważanemu za jeden z najcenniejszych zabytków Krakowa - Zespołowi Klasztornemu oo. Augustianów, którzy za aktywne uczestnictwo w dziele rewaloryzacji tego zabytku wyróżnieni zostali prestiżową nagrodą Mecenasa Kultury. 8 września 2003 r. był także Dniem Otwartym w Pracowniach Konserwatorów Krakowskich, organizowanym w ramach projektu "Dziedzictwo i młodzież", do udziału w którym Kraków zaproszony został przez Organizację Miast Światowego Dziedzictwa. Istotą projektu jest udział młodych przedstawicieli miast członkowskich w organizowanym przez OWHC międzynarodowym sympozjum poświęconym problemom i wyzwaniom w zakresie ochrony światowego dziedzictwa. Sympozjum to odbyło się na Rodos w dniach 23-26 września 2003r. Reprezentanci poszczególnych miast prezentowali wcześniej opracowany i realizowany przez siebie plan działań promujących idee światowego dziedzictwa. Zgodnie z założeniami projektu i zaproponowanymi kryteriami, Młodzieżowa Rada Miasta Krakowa wytypowała kandydatkę do reprezentowania naszego miasta podczas sympozjum, którą była Joanna Chwastek, studentka Międzywydziałowych Indywidualnych Studiów Humanistycznych UJ. Jednym z elementów przygotowanego przez nią planu działań była prezentacja krakowskich pracowni konserwatorskich. Inną propozycją wchodzącą w skład projektu "Dziedzictwo i młodzież" była, poświęcona tematyce dziedzictwa kulturowego i adresowana do młodych słuchaczy, audycja Radia Kraków "Dzieciaki", nadawana 7 września 2003 r. ze studia S5 przy al. Słowackiego 22.

Szczególnie uroczyste obchody Dnia Światowego Dziedzictwa zorganizowano w 2008 roku, kiedy Kraków świętował 30. lecie wpisu, jako jedno z pierwszych miast, na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. Z tej okazji w Krakowie odbyła się uroczysta sesja naukowa, wystawa prezentująca wszystkie 12 miejsc wpisanych na Listę wraz z Krakowem i Kopalnią Soli w Wieliczce. Wśród wielu znakomitych Gości, którzy odwiedzili Kraków w czasie tego jubileuszu byli także przedstawiciele miast partnerskich: Wilna, Quito, Budapesztu i Lwowa.

Każdego roku z okazji Dnia Solidarności prezentowane są wystawy na pokazujące działania Miasta na rzecz odnowienia zabytków i przestrzeni historycznych Krakowa oraz organizowane okolicznościowe wydarzenia.

Dziedzictwo Światowe - Młodzieńcza wizja

Od 2003 roku Kraków uczestniczy w międzynarodowym konkursie twórczości młodzieży szkolnej pt. „Dziedzictwo Światowe - Młodzieńcza wizja”. W 2003 r. z Krakowa zgłoszono 93 prace z 3 szkół (ogółem w konkursie uczestniczyło 1264 prace z 80 szkół, z 14 miast, 11 krajów - członków OWHC). Uczennica krakowskiej SP nr 124 zdobyła III nagrodę w konkursie, w kategorii do lat 9. Co roku w konkursie biorą udział uczniowie krakowskich szkół i zdobywają nagrody, np. w edycji 2017 - wyróżnienie otrzymała Społeczna Szkoła Podstawowa Nr 3 z os. Dywizjonu 303

nr 35 z Krakowa w 2018 – II miejsce w kategorii 10-12 lat otrzymała uczennica Szkoły Podstawowej nr 29 w Krakowie.

Światowe Kongresy Organizacji Miast Światowego Dziedzictwa

są organizowanymi co dwa lata spotkaniami wszystkich miast członkowskich organizacji. W ich programie regularnie znajdują się warsztaty dla prezydentów, warsztaty tematyczne, sesje plenarne, posiedzenia Zgromadzenia Ogólnego OWHC oraz wybory miasta-gospodarza kolejnego kongresu i członków Rady Dyrektorów.

- W 2003 roku VII Światowy Kongres odbył się na Rodos i Kraków reprezentowała Genowefa Zań-Ograbek, Miejski Konserwator Zabytków, a w 2007 roku gospodarzem IX Światowego Kongresu był Kazań i w jego obradach uczestniczył przedstawiciel Prezydenta Krakowa - Dyrektor Wydziału Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Stanisław Dziedzic.
- W roku 2009 (od 8 do 11 września) gospodarzem X Światowego Kongresu OWHC była stolica Ekwadoru, Quito. Kraków był na nim reprezentowany przez Dyrektora Wydziału Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Stanisława Dziedzica. W programie konferencji zorganizowano sesję naukową pod hasłem: „Rewitalizacja historycznych centrów miast – jak włączyć w nią społecznych uczestników?”, warsztaty dla burmistrzów, sesję z posterami, Zgromadzenie Ogólne OWHC oraz prezentacje kandydatów do Rady Dyrektorów i kandydatów na miasto-gospodarza kolejnego kongresu w 2011 r. Nasze miasto ubiegało się o możliwość organizacji kolejnego Światowego Kongresu. Niestety, wraz z innymi 6 kandydatami, zostało pokonane przez portugalską Sintrę i tam właśnie,
- w dniach 22-25 listopada 2011 roku odbyło się kolejne światowe zgromadzenie OWHC, którego tematem przewodnim było przeciwdziałanie skutkom zmian klimatycznych w miastach światowego dziedzictwa. Reprezentująca nasze miasto Magdalena Sroka, Zastępca Prezydenta Miasta Krakowa, przedstawiła uczestnikom Kongresu relację na temat osiągnięć krakowskiej szkoły konserwatorskiej oraz starań o wpis zespołu urbanistycznego Nowej Huty na listę światowego dziedzictwa. W Kongresie uczestniczyło 300 przedstawicieli miast światowego dziedzictwa oraz organizacji międzynarodowych zajmujących się zagadnieniami dziedzictwa kulturowego w różnych jego aspektach, m.in.: ICOMOS (Międzynarodowa Rada Ochrony Zabytków i Miejsc Historycznych), UNESCO, Getty Institute, World Heritage Centre (Centrum Światowego Dziedzictwa), World Bank (Bank Światowy) czy ICCROM (Międzynarodowe Centrum Studiów nad Ochroną i Rewaloryzacją Własności Kulturowej). Podczas spotkań tematycznych zaprezentowano wiele interesujących, opartych na badaniach i dogłębnych analizach wykładów na temat zmian klimatycznych: ich wpływu na sytuację demograficzną, krajobraz naturalny i urbanistyczny, jak również możliwości łagodzenia i osłabiania negatywnych skutków tych zmian. Szczególnie dyskutowana była specyficzna sytuacja miast światowego dziedzictwa w kontekście zmian klimatycznych. W programie Kongresu znalazły się także warsztaty prezydentów, posiedzenia Sekretariatów Regionalnych oraz Zgromadzenie Ogólne OWHC, czyli najwyższa władza organizacji. W posiedzeniu Zgromadzenia Ogólnego, które odbyło się 25 listopada, wzięli udział oficjalni przedstawiciele 61 miast – pełnoprawnych członków Organizacji Miast

Światowego Dziedzictwa. Zgromadzenie przyjęło sprawozdania z działalności Organizacji w latach 2009-2011, a także założenia programowe i budżetowe na najbliższe 2 lata. Wybrano również Radę Dyrektorów OWHC na lata 2011-2013, w tym Prezydenta OWHC, którym ponownie został Harry Brinkman, burmistrz Beemster (Holandia). Na miejsce kolejnego światowego kongresu członkowie Zgromadzenia Ogólnego wybrali meksykańską Oaxacę. XI Kongres OWHC zakończył się podpisaniem podsumowującego dokumentu, który postuluje podjęcie przez wszystkich członków Organizacji działań na rzecz ograniczenia i złagodzenia skutków zmian klimatycznych.

- Tematem przewodnim kolejnego, XII Światowego Kongresu Organizacji Miast Światowego Dziedzictwa (Oaxaca - 19-22 listopada 2013) było hasło „Miasta dziedzictwa - miasta zrównoważone”. Miasto Kraków było reprezentowane przez Zastępcę Prezydenta Krakowa Magdalенę Srokę.

W Kongresie uczestniczyło około 250 przedstawicieli miast światowego dziedzictwa i organizacji międzynarodowych zajmujących się zagadnieniami dziedzictwa kulturowego.

W programie spotkania zaprezentowano wiele interesujących, opartych na dogłębnych badaniach i analizach wykładów i prezentacji na temat ochrony i rewaloryzacji obiektów dziedzictwa w miastach, których celem strategicznym jest zrównoważony rozwój. Wymieniano doświadczenia i analizowano konkretne przykłady i nowatorskie rozwiązania miast w zakresie włączania obiektów historycznych w przestrzeń publiczną, nadawania im odpowiednich funkcji i uwzględniania ich specyfiki przy tworzeniu całościowych planów urbanistycznych miast. Problem zmian klimatu i wynikających z tego znaczących konsekwencji dla obiektów historycznych pozostaje wiodącym wyzwaniem, o którym mówiło wielu przedstawicieli miast i naukowców oraz analityków organizacji międzynarodowych.

W programie kongresu tradycyjnie znalazły się warsztaty przeznaczone dla prezydentów, które w tym roku poświęcone były zagadnieniu angażowania sektora prywatnego. Warsztaty były kontynuacją rozmów i uzgodnień z poprzedniego spotkania prezydentów w Sintrze, poświęconego roli i odpowiedzialności władz lokalnych w zakresie zarządzania miastem historycznym (w tym szczególnie kontroli nad zagrożeniami i ryzykami).

Specyfiką zadań i odpowiedzialności zarządzających miastem światowego dziedzictwa (jak również obiektem lub miejscem wpisanym na Listę UNESCO) jest popularyzowanie wartości przekraczających lokalny i narodowy wymiar - są to bowiem miejsca znane na całym świecie, które stanowią wspólne dobro ludzkości. Zarządzanie i ochrona takich miejsc, muszą być realizowane we współpracy z ich właścicielami, sąsiadami, mieszkańcami, użytkownikami, a także potencjalnymi inwestorami, czyli szeroką grupą przedstawicieli różnych stron a zatem i interesów. Warsztaty prezydentów miast, w czasie których mają oni możliwość podzielić się swoimi doświadczeniami w tym szczególnym zakresie, wnoszą cenny wkład w przyszłe inicjatywy podejmowane przez władze lokalne. Ponadto tematem warsztatów była kwestia wartości dodanej dziedzictwa w kontekście rozwoju urbanistycznego, dyskutowano nad metodami promocji historycznej substancji, która jest zarówno bogactwem, jak i obciążeniem (m.in. finansowym, organizacyjnym).

Przykłady zaprezentowane w czasie sesji plenarnej obejmowały:

- kwestie wprowadzenia mieszkańców, właścicieli i użytkowników w tematykę dziedzictwa i zaproszenia ich do aktywności, jak również metody oceny rezultatów tych działań;
- działania – narzędzia proponowane mieszkańcom i właścicielom na rzecz wspierania prac konserwatorskich dotyczących dziedzictwa historycznego miasta, w duchu szacunku dla wartości dziedzictwa i na rzecz jej wzrostu;
- tworzenie partnerstw, procesów i ram operacyjnych: ich roli i odpowiedzialności. Procesy decyzyjne, problemy, działania, uczestnicy i ich rola.

W posiedzeniu Zgromadzenia Ogólnego OWHC – najwyższej władzy w Organizacji, które odbyło się 22 listopada 2013, wzięli udział prezydenci i oficjalni przedstawiciele 55 miast – pełnoprawnych członków Organizacji Miast Światowego Dziedzictwa. Zgromadzenie przyjęło sprawozdanie z działalności Organizacji w latach 2011-2013, w tym raporty sekretariatów regionalnych, a także założenia programowe i budżetowe na najbliższe 2 lata. Wybrano również Radę Dyrektorów OWHC 2013-2015 - prezydenci : Brukseli (Belgia), Lyonu (Francja), Sintry (Portugalia), Warszawy, Puebli (Meksyk), Valparaiso (Chile), Quebecu (Kanada), Safranbulu (Turcja) oraz Prezydenta OWHC, którym został, dr Basílio Horta, burmistrz Sintry. Członkowie Zgromadzenia Ogólnego zdecydowali, że gospodarzem kolejnego światowego kongresu, w 2015 roku będzie miasto Arequipa w Peru.

- XIII. Światowy Kongres Miast Światowego Dziedzictwa (OWHC) zorganizowało miasto Arequipa (Peru). Odbył się w dniach 3-6 listopada 2015 r., a jego temat przewodni to: Miasta Światowego Dziedzictwa – Miasta Odporne. Uczestnicy konferencji rozmawiali o wyzwaniach, przed którymi stoją miasta w dzisiejszych czasach w związku z różnymi zagrożeniami i klęskami – zarówno naturalnymi, jak i tymi spowodowanymi przez działalność człowieka, na które są najbardziej podatne. Miejska odporność rozumiana jest jako stopień wytrzymałości miast na zdarzenia, z którymi są konfrontowane i jak – po zmianie - miasta mają zdolność do całościowego powrotu do normalności, naprawienia szkód a nawet wprowadzenia nowych rozwiązań. Miasta Światowego Dziedzictwa tworzą modele takich działań, w związku z tym, że stają przed naturalnymi zagrożeniami, konfliktami zbrojnymi oraz zmianami społecznymi i ekonomicznymi. Miasta Światowego Dziedzictwa są szczególnie podatne na takie sytuacje, a ponieważ zarządzają wyjątkowymi, szczególnie cennymi miejscami i obiektami, których strata byłaby stratą całej ludzkości, tworzą narzędzia do coraz efektywniejszej ochrony i działań w przyszłości.

Członkowie Zgromadzenia Ogólnego wybrali nową Radę Dyrektorów. Nowym Prezydentem OWHC został Mer Lyonu Gérard Collomb.

Miasto Kraków nie było reprezentowane w Kongresie.

- XIV Światowy Kongres Miast Światowego Dziedzictwa odbył się w Gyeongju (Republika Korei) w dniach 31 października – 3 listopada 2017 r. Kraków był reprezentowany przez Roberta Piaskowskiego, Zastępcę Dyrektora Krakowskiego Biura Festiwalowego, Agatę Mierzyńską z Biura Współpracy Zagranicznej Kancelarii Prezydenta oraz Małgorzatę Przygórską-Skowron z Biura Kongresów Wydziału Promocji i Turystyki. Przedstawicielem Krakowa w Forum Młodych była Marta Młynarczyk z Wydziału Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Tematem Kongresu było: „*Dziedzictwo&Społeczności: sposoby zaangażowania lokalnych wspólnot*”. JW czasie obrad jednoznacznie potwierdzona została potrzeba prowadzenia dialogu pomiędzy wszystkimi uczestnikami działań na rzecz ochrony dziedzictwa: konserwatorami zabytków, zarządcami miast i miejsc historycznych, planistami, architektami, specjalistami od rewitalizacji i zieleni miejskiej, a także organizatorami miejskiej infrastruktury. Naturalnymi uczestnikami tego dyskursu muszą być mieszkańcy miast historycznych, twórcy kultury i organizacje pozarządowe, którzy starają się twórczo zagospodarować miejskie przestrzenie aktywizując ich użytkowników. Ważna jest także troska o autentyczność historycznego miasta, o zachowanie jego adresów, budynków, sklepów, które opowiadają jego historię. Lokalna społeczność powinna identyfikować się ze swoimi miejscami i w oparciu o nie rozwijać swoje możliwości. W czasie Kongresu wybrana została nowa Rada Dyrektorów, a Prezydentem OWHC został Burmistrz miasta Quebec Régis Labeaume.

W programie Kongresu tradycyjnie znalazły się spotkania sekretariatów regionalnych. Posiedzenie Sekretariatu Europy Środkowej i Wschodniej, odbyło się z udziałem: Warszawy, Budapesztu, Kutnej Hory, Rygi, Rodos, Wiednia, Wilna, Zamościa i Baku. Dyskutowano o projektach realizowanych miastach (np. Warszawa zaprezentowała projekt elementów starej metaloplastyki w obrębie warszawskiej Starówki, a Wilno zaprosiło do projektu-platformy wymiany doświadczeń w zakresie dziedzictwa regionu). Potwierdzone zostały ustalenia dot. realizacji projektów edukacyjnych dla szkół podstawowych (przez Bańską Szczawnicę) i dla szkół średnich (przez Kraków). Rozważano wstępnie możliwość przeniesienia sekretariatu regionalnego do innego miasta lub zamknięcie tego sekretariatu i przejście miast do istniejących sekretariatów europejskich.

Miasto Kraków starało się o organizację kolejnego Kongresu OWHC w 2019 konkurując z Kazaniem i Granadą. Pomimo bardzo aktywnych, różnorodnych działań konkurentów oraz silnej presji miast hiszpańskojęzycznych, strategiczny lobbing i starania Krakowa zostały uwieńczone sukcesem. Poza prezentacją Krakowa i Małopolski, ich walorów turystycznych i historycznych, nasze miasto zorganizowało stoisko promocyjne na targach zorganizowanych jako impreza towarzysząca Kongresu. Duże znaczenie miało solidarne poparcie Krakowa przez miasta naszego Sekretariatu oraz miasta koreańskie, pod przewodnictwem burmistrza Gyeongju pana Yangsik Choi, na którym lipcowa wizyta w naszym mieście i gościnność Prezydenta Krakowa zrobiły wielkie wrażenie.

- XV Kongres OWHC – pod hasłem „Dziedzictwo i turystyka” - odbył się w dniach 2-5 czerwca 2019 r. w Krakowie – po raz pierwszy w tej części Europy. Informacje o kongresie oraz galeria zdjęć znajdują się pod linkiem: <https://owhc2019krakow.org/>

Młodzież na szlaku światowego dziedzictwa

W latach 2006-2007 w projekcie *Młodzież na szlaku światowego dziedzictwa* wzięły udział dwie krakowskie szkoły (Gimnazjum Nr 24 i Szkoła Podstawowa Nr 89, Szkoła Podstawowa Nr 98 i Gimnazjum Integracyjne Nr 74), które nawiązały współpracę ze szkołami z Segowii i Wilna.

Nagroda Jean-Paul L'Alliera

W 2009 roku Kraków zgłosił swoją kandydaturę do nagrody Jean-Paul L'Alliera, przyznawanej

począwszy od 2009 r. przez OWHC co 2 lata, za wybitne osiągnięcia w dziedzinie ochrony, konserwacji oraz zarządzania zabytkowymi obiektami lub obszarami wpisanymi na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturalnego i Naturalnego UNESCO, która po raz pierwszy została przyznana w 2009 r. na Światowym Kongresie OWHC w Quito. Zgłoszony został projekt „Rewitalizacja przestrzeni publicznej” obejmujący pakiet działań mający na celu rewaloryzację i rewitalizację przestrzeni publicznej, położonej na obszarze światowego dziedzictwa. Pomimo zajęcia wysokiego miejsca w punktacji końcowej, Miasto Kraków nie otrzymało tego prestiżowego wyróżnienia w 2009 roku.

Sekretariat Regionalny Miast Środkowej i Wschodniej Europy OWHC

Miasta:

Baku (Azerbejdżan); Nessebar (Bułgaria); Dubrownik, Split (Chorwacja); [Czeski Krumlov](#), [Kutná Hora](#), [Trebic \(Czechy\)](#); Rodos (Grecja); Budapeszt (Węgry); Ryga (Łotwa); Wilno (Litwa); Kraków, Toruń, Warszawa, Zamość (Polska); [Sighisoara](#) (Rumunia); Kotor (Serbia-Czarnogóra); [Bańska Szczaownica](#), [Bardejov](#) (Słowacja); Lwów (Ukraina); Wiedeń (Austria).

- Począwszy od 1998 roku pracę Regionalnego Sekretariatu Miast Środkowej i Wschodniej Europy OWHC koordynuje Miasto Budapeszt - do 2010 roku koordynatorem była dr Katalin Kiss, dyrektor Wydziału Ochrony Dziedzictwa w Biurze Burmistrza Budapesztu. Od września 2010 do końca 2019 r. był nim Ákos Capdebo z Biura Rozwoju. Od stycznia 2010 r. funkcję tę pełni Michał Krasucki, Dyrektor Biura Stołecznego Konserwatora Zabytków (email: mkrasucki@um.warszawa.pl)
- Co dwa lata Sekretariat Regionalny organizował jesienią Regionalne Konferencje Miast Środkowej i Wschodniej Europy w Budapeszcie, które poświęcone były różnym zagadnieniom i wyzwaniom, stojącymi przed władzami miast światowego dziedzictwa i zarządcami obiektów. Członkami Sekretariatu są także miasta partnerskie Krakowa, m.in.: Wilno, Lwów, Wiedeń i Moskwa. Współpraca między miastami regionu organizowana jest na różnych poziomach: w ramach projektów międzynarodowych i wymian partnerskich. Konferencje regionalne służą zatem nie tylko wymianie informacji o realizowanych przez miasta inicjatywach, ale są także wspaniałą okazją do nawiązania osobistych kontaktów i dyskusji o problemach i indywidualnych doświadczeniach poszczególnych miast. Każda konferencja kończyła się podpisaniem wspólnej deklaracji tzw. dokumentu budapesztańskiego, w którym jego sygnatariusze deklarowali wolę współpracy w zakresie popularyzacji światowego dziedzictwa i wymiany doświadczeń w dziedzinie ochrony dziedzictwa.
- Aż do roku 2008 przedsięwzięcia takie odbywały się wyłącznie w Budapeszcie. Pierwszym odstępstwem od tej tradycji była konferencja w Krakowie, który był gospodarzem 8. Regionalnej Konferencji Miast Środkowej i Wschodniej Europy zrzeszonych w Organizacji Miast Światowego Dziedzictwa (OWHC), w dniach 13-16 września pod hasłem „Nowe funkcje w zabytkowych przestrzeniach”. W obradach wzięli

- udział m. in.: Sekretarz Generalny OWHC, Denis Ricard, Zastępca Sekretarza Generalnego OWHC, Lee Minaidis oraz Koordynator Sekretariatu Regionalnego OWHC, Katalin Kiss, która właśnie w Krakowie ogłosiła rezygnację z funkcji koordynatora i przejście na emeryturę. Sekretarz Generalny, który przy okazji wizyty w naszym mieście spotkał się z Prezydentem Miasta Krakowa, Jackiem Majchrowskim. By uczestniczyć w spotkaniu do Krakowa przybyli również przedstawiciele miast środkowej i wschodniej Europy - m. in.: Moskwy, Sankt Petersburga, Nowogrodu, Rygi i Kotoru. Program przedsięwzięcia przewidywał, poza obradami plenarnymi w Urzędzie Miasta Krakowa, również zwiedzanie najważniejszych obiektów światowego dziedzictwa w naszym mieście i jego okolicach. Uczestnicy Konferencji zobaczyli m.in. krakowskie Stare Miasto, Sanktuarium Maryjno-Pasyjne Klasztoru OO. Bernardynów w Kalwarii Zebrzydowskiej oraz Kopalnię Soli w Wieliczce. Zwiedzili również nowo otwarte Muzeum „Fabryka Schindlera” oraz wzięli udział w otwarciu wystawy pt. „Forty Twierdzy Kraków” na Placu Szczepańskim. Konferencja zakończyła się podpisaniem dokumentu krakowskiego.
- Kolejne spotkanie Sekretariatu Regionalnego Europy Wschodniej i Środkowej (SREWiŚ) – z udziałem przedstawicieli: Zamościa, Kutnej Hory, Cesky'ego Krumlova, Rygi, Wiednia, Banskiej Stiavnicy, Warszawy, Budapesztu i Krakowa – odbyło się w czasie XII Światowego Kongresu OWHC w Oaxaca (21 listopada 2013) i poświęcone było aktualnym sprawom organizacyjnym (miejsce kolejnej konferencji regionalnej, poparciu dla kandydatów z Sekretariatu starających się o wybór do Rady Dyrektorów oraz przeznaczeniu funduszy na projekty, jakimi dysponuje SREWiŚ. Dyskutowano także na temat oczekiwań i propozycji członków w zakresie przyszłego programu działań. Ponadto przedstawiciele Krakowa, Zamościa, Banskiej Stiavnicy, Kutnej Hory zaprezentowali ostatnie osiągnięcia w zakresie zarządzania dziedzictwem w tych miastach. Koordynator Regionalny, Akoś Capdebo z Budapesztu poinformował, że każde z miast może być członkiem maksimum 3 sekretariatów regionalnych, oraz równocześnie, że Warszawa włączyła się w prace Sekretariatu Europy Północnej. Koordynator podniósł także temat przeznaczenia funduszy na realizację różnych działań lokalnych, jakimi dysponuje Sekretariat. Propozycje dotyczyły m.in. finansowania materiałów konferencyjnych i opracowań eksperckich pokonferencyjnych (Banska Stiavnica) oraz ankiet i badań (Kraków) czy projektu City2City. Ustalono, że konkretne pomysły zostaną przesłane do Budapesztu. Nie wybrano również miejsca organizacji kolejnej konferencji regionalnej w 2014 roku, choć wstępne zainteresowanie wyraziły miasta: Zamość, Kutna Hora i Cesky Krumlov.
 - W 2014 r. 10. Regionalna Konferencja Miast Europy Środkowej i Wschodniej Organizacji Miast Światowego Dziedzictwa odbyła się z Kutnej Hory w dn. 29 kwietnia – 2 maja. W spotkaniu Kraków był reprezentowany przez p. Ewę Glińską-Holcer z Wydziału Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Konferencja była poświęcona problemom centrów starych miast historycznych, ich degradacji i wymianie doświadczeń w zakresie ich rozwiązywania. Krakowski przykład regulacji organizacyjno-prawnych czyli powołania Parku Kulturowego Stare Miasto przedstawiony w czasie poprzedniego spotkania Sekretariatu przez Zastępcę Prezydenta Krakowa, był punktem wyjścia do dyskusji. Gospodarze – przedstawiciele miasta Kutna Hora oraz Ministerstwa Kultury Republiki Czeskiej – zaprezentowali swoje doświadczenia z realizacji zadań związanych z utrzymaniem ładu w przestrzeni publicznej na obszarze starych miast, a Sekretarz

Generalny OWHC przedstawił aktualny raport z rozwiązań stosowanych w miastach OWHC. Uczestnicy konferencji dyskutowali także inne zagadnienia dotyczące zarządzania miastami historycznymi np. kwestie edukacyjne (program „Światowe dziedzictwo w programie edukacyjnym”); utrzymania właściwych form architektonicznych w starej zabudowie przystosowywanej do celów współczesnych). Tradycyjnie na zakończenie spotkania uczestnicy podpisali dokument końcowy – deklarację, w której zobowiązują się do kontynuacji działań na rzecz zrównoważonej ochrony i rozwoju miast historycznych oraz promocji idei dziedzictwa, ze szczególnym udziałem młodej generacji.

Międzynarodowy projekt edukacyjny *Let's get to know heritage* - Poznajmy dziedzictwo - Kutna Hora 2015

W dniach 13-17 maja 2015 r. w Kutnej Horze odbył się międzynarodowy projekt edukacyjny z udziałem dzieci ze szkół podstawowych 4 miast światowego dziedzictwa: Krakowa, Budapesztu, Kutnej Hory i Banskiej Stiavnicy. Projekt był organizowany przez Miasto Kutna Hora, a finansowany przez Organizację Miast Światowego Dziedzictwa – Sekretariat Regionalny Europy Środkowej i Wschodniej i uczestniczyło w nim 26 osób: po 4 dzieci (w wieku 12-14 lat) wraz z nauczycielem z każdego miasta oraz koordynatorzy z urzędów miast i 2 ekspertów ds. światowego dziedzictwa. Do Kutnej Hory przyjechały dzieci ze szkół podstawowych: Jozefa Horaka w Bańskiej Stiavnicy, Harrer Pal w Budapeszcie i Szkoły Podstawowej nr 2 im. Św. Wojciecha w Krakowie, a gospodarzy reprezentowały dzieci ze szkoły Kamenna Stezka. Celem projektu była promocja i poszerzenie wiedzy na temat obiektów światowego dziedzictwa na świecie i w regionie oraz wymiana doświadczeń nauczycieli i ekspertów w zakresie organizacji zajęć edukacyjnych dotyczących dziedzictwa kultury i przyrody. Spotkanie miało także na celu tworzenie związków koleżeńskich między uczniami z czterech uczestniczących krajów i nawiązanie współpracy pomiędzy szkołami i urzędami miast, a także tworzenie nowych modeli współdziałania między szkołami, które mogłyby stać się wzorem dla innych.

Program spotkania był bardzo bogaty i różnorodny. Obejmował zwiedzanie najciekawszych obiektów Miasta Kutna Hora wpisanych w [1995](#) r. na listę światowego dziedzictwa UNESCO, czyli [katedry św. Barbary](#) i kościoła klasztorne pod wezwaniem Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w dzielnicy Sedlec oraz Muzeum Srebra i pracowni alchemicznej. Dzieci grały w, wykonane własnoręcznie, gry edukacyjne poświęcone dziedzictwu historycznemu swoich miast, a także wędrowały Szlakiem Królewskim zwiedzając okolicę Kutnej Hory. Dr Katalin Kiss, była koordynatorka Sekretariatu Regionalnego w Budapeszcie, zaprezentowała prezentację na temat zarządzania i ochrony światowego dziedzictwa na świecie. Dzieci natomiast, przedstawiły swoje miasta i ich bogactwa, a także własne doświadczenia w zakresie odkrywania skarbów dziedzictwa.

Informacje o projekcie są dostępne także na stronie Szkoły Podstawowej nr 2:

<http://sp2.szkoła.pl/lets-get-to-know-world-heritage-poznajmy-swiatowe-dziedzictwo0.html> oraz Urzędu Miasta Kutna Hora: <http://gettoknow.kutnahora.cz/>

- **World Heritage and Its People - Światowe dziedzictwo i jego ludzie - Kraków 2016**

Sukces międzynarodowego projektu edukacyjnego w Kutnej Horze był zachętą do kontynuacji tej inicjatywy. Wszyscy uczestnicy wyrazili wolę dalszej współpracy, a Prezydent Miasta Krakowa zadeklarował wolę organizacji kolejnego spotkania, w 2016 r. w Krakowie. Deklaracja Prezydenta Krakowa została przyjęta z entuzjazmem i rozpoczęto przygotowania do kontynuacji projektu edukacyjnego, współfinansowanego ze środków CEER OWHC (Organizacji Miast Światowego Dziedzictwa - Sekretariatu Regionalnego Europy Środkowej i Wschodniej) oraz Miasto Kraków. W ramach przygotowań, w dniach 11-13 lutego odbyło się w Krakowie spotkanie robocze przedstawicieli Budapesztu, Kutnej Hory, Banskiej Stiavnicy i Krakowa, w którym wzięło także udział Koordynator Regionalny z Budapesztu.

Projekt został zrealizowany w dniach 21 - 25 maja 2016 r. w Krakowie. Szczegółowe informacje na [stronie projektu](#).

- W dniach 21-24 listopada 2016 r. Miasto Zamość gościło 11. Regionalną Konferencję Miast Europy Środkowej i Wschodniej Organizacji Miast Światowego Dziedzictwa. Brali w niej udział przedstawiciele 12 miast: Bańskiej Szczawnicy, Budapesztu, Kutnej Hory, Lwowa, Rygi, Sighisoary, Torunia, Wiednia, Warszawy, Wieliczki, Zamościa i Krakowa, który był reprezentowany przez Miejskiego Konserwatora Zabytków Jerzego Zbiegienia i przedstawiciela Kancelarii Prezydenta. Konferencja była poświęcona zagadnieniom dotyczącym komunikacji z mieszkańcami, budowaniu świadomości i zaangażowaniu obywateli w rozwój i zagospodarowywanie centrów miast historycznych. Sekretarz Generalny OWHC Denis Ricard przedstawił aktualne informacje nt. Organizacji i jej projektów, zapraszając miasta do aktywnego korzystania z możliwości, jakie daje to forum. Uczestnicy konferencji dyskutowali także inne zagadnienia dotyczące zarządzania miastami historycznymi, a przede wszystkim wymieniali się doświadczeniami w zakresie udanych projektów rewitalizacyjnych i renowacyjnych w obrębie historycznych centrów miast, zrealizowanych przy udziale partnerów społecznych.

W czasie spotkania dyskutowane były także 3 projekty zgłoszone do realizacji w 2017 r. przez Miasto Kraków, Miasto Bańską Szczawnicę oraz ekspertów dr Katalinę Kiss i dra Mirona Breznoščáka. Wybór projektu zostanie dokonany drogą głosowania internetowego przez wszystkie pełnoprawne miasta Sekretariatu (obecnie 18).

Tradycyjnie na zakończenie spotkania uczestnicy podpisali [dokument końcowy](#) - deklarację, w której zobowiązują się do kontynuacji działań na rzecz ochrony i rozwoju miast historycznych oraz angażowania lokalnych społeczności do udziału w promocji ich dziedzictwa.

- **The Mirror of our History in the World Heritage Cities - Miasta światowego dziedzictwa jako lustro historii - Bańska Szczawnica 2018.**
- Projekt był organizowany przez Kancelarię Prezydenta we współpracy z Muzeum

Historycznym Miasta Krakowa i MCK i współfinansowany przez OWHC. Link do filmu: https://www.facebook.com/133482480045735/videos/1848756478518318/?hc_ref=ARQ5JUC0mEN0M2c-5pjWbHC22BWL3HD2IGAk3w5fmFRmAfFiLoqYzLGI6EqkRNG_2U0&fref=nf

Uczniowie Szkoły Podstawowej nr 109 w Krakowie wzięli udział w 4-dniowym seminarium edukacyjnym zorganizowanym w dniach 13-17 maja 2018 r. w Bańskiej Szczawnicy (Słowacja). Wybór SP nr 109 wynikał z faktu, że jako pierwsza odpowiedziała na ogłoszenie na portalu edukacyjnym w lutym 2017 r. o naborze do projektu.

Projekt pn. *Miasta światowego dziedzictwa jako lustro historii* został zrealizowany i współfinansowany w ramach programu działań Sekretariatu Regionalnego Miast Europy Wschodniej i Środkowej Organizacji Miast Światowego Dziedzictwa. Oprócz szkoły krakowskiej w seminarium uczestniczyli uczniowie z Kutnej Hory (Czechy), Budapesztu (Węgry) i Bańskiej Szczawnicy. Program, zrealizowany pod opieką ekspertów: Katalin Kiss z Budapesztu i Mirona Breznoscaka z Bańskiej Szczawnicy, obejmował: prezentacje o miastach, zwiedzanie lokalnych atrakcji i miejsc wpisanych na listę dziedzictwa, czyli kopalni srebra, geoparku, gdzie dzieci szukały minerałów, z których słynie Bańska Szczawnica. Uczestnicy wzięli także udział w warsztatach w *Terra Permonia* oraz uczyli się wyplukiwać złoto w czasie specjalnego kursu w Muzeum Kammerhof. Ważnym elementem seminarium były gry przygotowane przez uczestników, czyli każdy zespół szkolny, w których wszyscy poznawali zabytki, historię i ciekawostki dotyczące ich miast.

Celem projektu była nie tylko promocja dziedzictwa historycznego miast regionu, uświadomienie dzieci na problemy miast historycznych i odpowiedzialność przyszłych pokoleń za zachowanie i rozwój materialnego i niematerialnego dziedzictwa naszych społeczeństw, ale także możliwość nawiązania kontaktów z rówieśnikami z innych krajów i miast historycznych. Był także okazją dla nauczycieli i przedstawicieli miast na wymianę doświadczeń i rozpoczęcie współpracy w ramach projektów europejskich.

- W dniach 28-31 maja 2018 r. w Bańskiej Szczawnicy odbyła się kolejna – już 12. Konferencja Regionalna Miast Europy Wschodniej i Środkowej OWHC. W konferencji wzięli udział przedstawiciele: Kutnej Hory, Bańskiej Szczawnicy, Splitu, Zamościa, Warszawy, Icherisheher (Baku), Budapesztu, Wiednia, Krakowa, Rodos, Rygi, Wieliczki (Zamek Żupny), Spiskiego Podgrodzia, Wilna i Czeskiego Krumlova oraz Sekretarz Generalny OWHC Denis Ricard. W programie konferencji było otwarcie wystawy prac plastycznych uczniów nadesłanych na międzynarodowy konkurs: „Światowe Dziedzictwo – Młodzieńcza Wizja 2018”. Praca krakowskiej uczennicy Zofii Reizer ze Szkoły Podstawowej nr 29 (link) zajęła II miejsce w kategorii 10-12 lat. Program sesji był wypełniony prezentacjami miast nt. zagadnień dotyczących turystyki w ich miastach historycznych, zaangażowaniu mieszkańców w obsługę turystów i roli oraz postrzegania UNESCO przez mieszkańców miast. Burmistrz Bańskiej Szczawnicy Nadeždą Babiakovą oraz prezydenci Czeskiego Krumlova, Splitu i przedstawiciele innych miast zwracali uwagę na to, że ochrona obszarów i obiektów historycznych wpisanych na listę UNESCO jest dużym wyzwaniem dla zarządzających miastami, a nowoczesny rozwój miast, w

oparciu o dialog z mieszkańcami wymaga nowych narzędzi (regulacji usług turystycznych, w starych centrach miast; angażowania mieszkańców w budowanie autentyczności miejsca i tożsamości opartej na lokalnych narracjach). Równocześnie zwrócono uwagę na problem postrzegania UNESCO przez mieszkańców mniejszych, biedniejszych miast, w których, regulacje dotyczące ochrony obiektów historycznych, generujące koszty i ograniczenia, są często także przeszkodą dla rozwoju drobnej przedsiębiorczości. Przedstawiciel Krakowa zaprezentował program ogólny i ramy organizacyjne Kongresu OWHC w 2019, który odbędzie się w naszym mieście w dniach 2-5 czerwca 2019 r. Sekretarz Generalny OWHC zademonstrował nową interaktywną stronę Organizacji – projekt 32 MARS. Koordynator Regionalny Ákos Capdebo przedstawił działania miast sekretariatu i możliwości ich dofinansowania ze środków OWHC. Ta prezentacja była uzupełniona przez realizatorów poszczególnych projektów: Katalin Kiss – opowiedziała o „Podręczniku nt. wprowadzania tematyki dziedzictwa w szkołach podstawowych”; Henrieta Godova – o projekcie dla szkół podstawowych z udziałem Krakowa, Budapesztu, Bańskiej Szczawnicy i Kutnej Hory; Agata Mierzyńska – nt. projektu dla szkół średnich z udziałem Krakowa, Budapesztu, Rygi, Wiednia i Bańskiej Szczawnicy, realizowanego w czerwcu 2018 r., a Jurate Raugaliene nt. zrealizowanej przez Wilno wirtualnej platformy internetowej Sekretariatu Regionalnego z informacjami nt. miast Sekretariatu, przykładami studialnymi i dobrymi praktykami: <https://owhc-ceer.org>.

Konferencja tradycyjnie zakończyła się przyjęciem: [„SECOND BANSKÁ ŠTIAVNICA DOCUMENT”](#), w którym uczestnicy potwierdzili wolę dalszej współpracy na zasadach proponowanych przez OWHC.

• Międzynarodowy projekt edukacyjny szkół średnich miast Sekretariatu Europy Środkowo-Wschodniej (CEER) OWHC: aktualne wyzwania a zaangażowanie młodzieży - Kraków 2018

W dniach 31 maja - 4 czerwca 2018 r. w projekcie dedykowanym zaangażowaniu młodzieży w problematykę dziedzictwa wzięło udział po 4 uczniów z Wiednia (Austria), Rygi (Łotwa), Bańskiej Szczawnicy (Słowacja), Budapesztu (Węgry) i Krakowa (XIV LO im. K.K. Baczyńskiego) wraz z nauczycielami i koordynatorami z urzędów miast.

Program, zrealizowany w Europejskim Roku Dziedzictwa Kulturowego, pod opieką krakowskich ekspertów we współpracy z XIV LO obejmował m.in.: udział w Dniu Otwartym Krakowskiego Magistratu przypominającym retro-klimaty lat 20-tych i 30-tych, seminarium w Międzynarodowym Centrum Kultury poświęcone dziedzictwu, zapoznanie się ze smakami i smaczkami polskiej kultury podczas wspólnego wykonywania polskich tańców ludowych i kolacji w kultowej Jamie Michalika; prezentacje o miastach, zwiedzanie lokalnych atrakcji, jak Podziemia Rynku czy poznawanie bogatej, ale i trudnej historii naszego miasta poprzez spacer śladami Tadeusza Pankowicza i wizytę w Muzeum Fabryka „Emalia” Oskara Schindlera. W programie seminarium była też Krakowska Gra Miejska. 2 czerwca podzieleni na międzynarodowe zespoły uczniowie przemierzali krakowskie Stare Miasto, odwiedzając 7 stacji (Zamek Królewski na Wawelu z Katedrą, Sukiennice i Rynek Główny, Barbakan i Bramę Floriańską, Collegium Maius i Collegium Novum, Kościół Mariacki, Teatr Słowackiego oraz Wieżę Ratuszową), w

których młodzi odkrywcy musieli wykonać różne zadania i zebrać magiczne pieczętki w specjalnym paszporcie.

W dniach 27- 31 maja 2019 r. w Bańskiej Szczawnicy (Słowacja) odbyły się międzynarodowe warsztaty dla młodzieży licealnej nt. światowego dziedzictwa kultury. Były one kontynuacją zapoczątkowanego w ubiegłym roku w Krakowie projektu edukacyjnego OWHC, który zorganizowała Kancelaria Prezydenta we współpracy z XVI LO w Krakowie, przy wsparciu finansowym Sekretariatu Regionalnego Miast Europy Środkowo-Wschodniej Organizacji Miast Światowego Dziedzictwa OWHC. W tegorocznej edycji w programie udział wzięły cztery miasta: Bańska Szczawnica, Budapeszt, Kraków oraz Ryga, każde z nich reprezentowane przez 5 uczniów w wieku 16-18 lat. Warsztaty edukacyjne w Bańskiej Szczawnicy poprzedził wcześniejszy czas przygotowań - uczestnicy projektu mieli m.in. sami zaprojektować logo tego wydarzenia oraz przygotować prezentację swojego miasta i jego dziedzictwa w formie autorskiego materiału filmowego. Logo zaprojektowane przez licealistki z Krakowa okazało się zwycięską propozycją i stało się symbolem tegorocznych warsztatów! Prezydent Krakowa pogratulował autorkom projektu Oliwii Król oraz Polinie Ishchenko wygranej oraz gronu pedagogicznemu XVI LO w Krakowie za zaangażowanie w realizację projektów poświęconych tematyce miast światowego dziedzictwa kultury. Już w pierwszy dzień pobytu w Bańskiej Szczawnicy podczas spotkania zapoznawczego i tzw. „gier przełamujących lody”, uczniowie zostali podzieleni na 5 grup w taki sposób, aby w każdej z nich był przedstawiciel jednego miasta. Pozwoliło to na szybszą integrację uczestników z Łotwy, Węgier, Słowacji oraz Polski i ułatwiło przełamanie barier w podjęciu komunikacji w języku angielskim. Od tego momentu przez kolejne dni (z wyjątkiem prezentacji dziedzictwa swoich miast), licealiści współpracowali w międzynarodowych grupach uczestnicząc m.in. w lekcjach prowadzonych w dwujęzycznym (słowacko-angielskim) Liceum im. Andreja Kmeta, w zwiedzaniu kompleksu Słowackiego Muzeum Górnictwa i sztolni Bartłomiej, barokowej Kalwarii na wzgórzu Scharfenberg, Ogrodu Botanicznego czy słynnych tajchów - czyli XVIII-wiecznych kaskadowych zbiorników wodnych rozmieszczonych wokół Bańskiej Szczawnicy. Na starówce rozegrano również specjalnie dla tego miejsca stworzoną grę miejską, która pozwoliła w atrakcyjny sposób przekazać informacje na temat najważniejszych zabytków, pięknych gotyckich i renesansowych kamienic oraz tajemnic malowniczych uliczek tego miasta. Dużym zainteresowaniem cieszyły się też zorganizowane w Muzeum Kammerhof warsztaty rękodzieła, podczas których uczniowie zapoznali się z sztuką wyłukiwania złota, pieczenia regionalnego chleba czy tworzenia ręcznie malowanych ekologicznych toreb. W ostatnim dniu uczniowie rozegrali emocjonujący quiz, w którym mogli się wykazać wiedzą z zakresu historii, kultury, muzyki a nawet sportu swoich państw, ale też utrwalić świeżo nabyte informacje z zakresu światowego dziedzictwa kultury.

• ŚWIATOWE DZIEDZICTWO I TRADYCJA - 2019 - program edukacyjny w Budapeszcie z udziałem krakowskich uczniów

W dniach 27-31 sierpnia 2019 r. w Budapeszcie (Węgry) odbył się kolejny program dla szkół podstawowych nt. światowego dziedzictwa kultury. Organizatorem programu była dr Katalin Kiss, architekt, ekspert ds. projektów edukacyjnych dla dzieci, a finansował go Sekretariat Regionalny Miast Europy Środkowo-Wschodniej Organizacji Miast Światowego Dziedzictwa (OWHC) przy wsparciu Miasta Budapeszt.

W tegorocznej edycji udział wzięły cztery miasta: Bańska Szczawnica, Budapeszt, Kraków oraz Kutna Hora, każde z nich reprezentowane przez 4 uczniów w wieku do 15 lat. Z Krakowa pojechali uczniowie Szkoły Podstawowej nr 109 im. K. Makuszyńskiego. Program edukacyjny w Budapeszcie poprzedziły przygotowania szkół, które miały za zadanie wymyślić prezentację swojego miasta i zorganizować program edukacyjny na jego temat dla wszystkich uczestników.

Celem programu pn. ŚWIATOWE DZIEDZICTWO I TRADYCJA było poznanie różnorodnych cech i funkcji tradycji. Zwrócenie uwagi młodym ludziom na fakt, że każdy z nas jest twórcą nowych tradycji i uczestnikiem lub użytkownikiem starych, było cenną lekcją świadomości nt. swojego dziedzictwa.

W pierwszy dzień pobytu w Budapeszcie nastąpiło oficjalne powitanie, uczestnicy wymienili się upominkami, a potem odwiedzili Muzeum Aquincum prezentujące pozostałości (II w n.e.) po starożytnym, ogromnym jak na tamte czasy, mieście w rzymskiej prowincji Pannonia, położonym na obszarze dzisiejszego Budapesztu. Wizyta w muzeum nie ograniczyła się do zwiedzania, ale obejmowała także warsztaty robienia mozaiki. Druga połowa dnia to spotkanie ze szkołą podstawową w Budapeszcie, która była współorganizatorem programu, czyli Óbudai Harrer Pál. Po prezentacji programowej poświęconej roli tradycji we współczesnym świecie, trosce o dziedzictwo przeszłości i w naszej codzienności, nastąpiły pokazy przygotowane kolejno przez uczniów ze szkoły w Bańskiej Szczawnicy i Budapeszcie. Ponadto tego dnia, od organizatorki, dr Katalin Kiss, uczestnicy otrzymali podręcznik (autorstwa dr K. Kiss) pn. „Moja pierwsza książka nt. światowego dziedzictwa”. Jest to zestaw zeszytów ćwiczeń dla uczniów szkół podstawowych wraz z instrukcjami dla nauczycieli, który ma być pomocą naukową przy realizacji kursów szkolnych nt. dziedzictwa kultury. Podręcznik został sfinansowany przez Organizację Miast Światowego Dziedzictwa. Wieczorem, nad brzegiem Dunaju, uczestnicy programu puszczały „łódki przyjaźni” – papierowe łódki z życzeniami zapisanymi przez uczniów.

Kolejny dzień upłynął na odkrywaniu światowego dziedzictwa Budapesztu: uczniowie poznali Zamek w Budzie, historię wzgórza zamkowego, Kościoła Macieja, placu Św. Trójcy oraz Basztę Rybacką, a także mieli możliwość oglądnięcia zmiany warty przez pałacem prezydenckim. Program popołudniowy – już w szkole im. Harrer Pála - obejmował wystąpienia uczniów szkoły z Kutnej Hory oraz z Krakowa. Przedstawiciele SP nr 109: Julia, Matylda, Paweł i Marek - przedstawili legendę o Mistrzu Twardowskim, który w karczmie Rzym oddał duszę diabłu, nauczyli swoich kolegów i koleżanki tańczyć krakowiaka, a na koniec zorganizowali grę edukacyjną, która bardzo wszystkim przypadła do gustu. Teatryk kukiełkowy wieziony z Krakowa jako znaczące obciążenie – pozostał w szkole jako upominek dla węgierskich koleżanek i kolegów.

Ostatniego dnia uczestnicy programu odwiedzili imponujący, nowy budynek budapesztańskiego Archiwum. Po ogólnym wprowadzeniu do tego, czym zajmują się archiwiści i zaprezentowaniu części zbiorów, uczniowie otrzymali zadania do realizacji. Co ciekawe, zadania te dotyczyły rozszyfrowania treści i znaczenia dokumentów zapisanych po polsku, słowacku, czesku i niemiecku. Okazuje się, że w zasobach archiwalnych stolicy Węgier nie brakuje dokumentów, map, zdjęć etc. dotyczących wszystkich krajów należących niegdyś do Austro-Węgier, na obszarze których leżały wszystkie miasta projektu. W specjalnym programie <https://archives.hungaricana.hu/en/>, zawierającym zdigitalizowane zbiory starych dokumentów, map, rycin i pocztówek, znajdują się pokaźne zasoby dotyczące Krakowa, a nawet mapa

Prądnika Białego – gdzie mieści się SP nr 109 (na terenie Galicji i Bukowiny w latach 1861-1864). Uczniowie mieli zatem także okazję przeglądać stare dokumenty i księgi mieszkańców Budapesztu, w których niemało było osób o polskich korzeniach. Kolejnym punktem programu był rejs tramwajem wodnym po Dunaju, a na zakończenie organizatorka programu zaprosiła wszystkich na pożegnalną kolację do swojego domu.

• **Spotkanie Rady Dyrektorów OWHC w Krakowie**

Od 30 maja do 1 czerwca 2017 r. gościli w Krakowie członkowie Rady Dyrektorów Organizacji Miast Światowego Dziedzictwa, czyli przedstawiciele: Brukseli, Wiednia, Sintry, Angra do Heroísmo, Quebecu, Lyonu oraz Sekretariatu Generalnego OWHC. W spotkaniu wzięli także udział przedstawiciele koreańskiego miasta Gyeongju, które zaprezentuje wystawę o swoich skarbach w czasie 41. Sesji Komitetu Światowego Dziedzictwa UNESCO, zapraszając na 14. Kongres OWHC, który odbędzie się w Korei.

Posiedzenia Rady Dyrektorów odbywają się 2 razy w roku w różnych miastach świata, które są członkami Organizacji. Rada Dyrektorów składa się z 8 miast i jest organem zarządzającym: podejmuje decyzje na temat realizacji projektów, wysokości składek członkowskich, budżetu, dofinansowań do projektów zgłaszanych przez Sekretariaty Regionalne oraz opiniuje kolejne wpisy na listę. Wizyta tak znaczących osób w naszym mieście – członkowie Rady Dyrektorów to najczęściej wiceprezydenci miast - była znakomitą promocją, z której skorzystaliśmy, pokazując gościom największe skarby Krakowa i Kopalnię Soli w Wieliczce oraz naszą ciepłą gościnność.

• **Międzynarodowy Konkurs na Produkcję Filmową: MOJE MIASTO - NASZE DZIEDZICTWO 2017**

W dniach 1 lutego – 11 lipca 2017 Miasto Kraków zorganizowało etap lokalny Międzynarodowego Konkursu na Produkcję Filmową. Co dwa lata OWHC ogłasza konkursy na krótki film o miastach światowego dziedzictwa. Są one organizowane w dwóch grupach wiekowych: dla młodzieży w wieku od 14 do 17 lat oraz od 18 do 21 lat. Uczestnicy mają nakręcić film maksymalnie 5-minutowy na temat miasta światowego dziedzictwa, w którym mieszkają i dostarczyć go do lokalnego organizatora, w tym przypadku było to Biuro Współpracy Zagranicznej Kancelarii Prezydenta.

Co dwa lata OWHC ogłasza konkursy na krótki film o miastach światowego dziedzictwa. Są one organizowane w dwóch grupach wiekowych: dla młodzieży w wieku od 14 do 17 lat oraz od 18 do 21 lat. Uczestnicy są proszeni o nakręcenie filmu maksymalnie 5-minutowego na temat miasta światowego dziedzictwa, w którym i dostarczenie do lokalnego organizatora, w tym przypadku było to Biuro Współpracy Zagranicznej Kancelarii Prezydenta.

W 2017 r. spośród otrzymanych produkcji jury wybrało zwycięzców w obydwu kategoriach. Jakub Wójtowicz (kateg. 14 do 17 lat) /link do filmu: <https://youtu.be/4uMdeqBMD2A/> oraz Oleksandr Shaforostov (18-21 lat) /link do filmu: <https://www.youtube.com/watch?v=4uMdeqBMD2A/> otrzymali list gratulacyjny i nagrodę Prezydenta Miasta Krakowa.

Filmy zostały umieszczone na portalu YouTube (i zgłoszone do etapu międzynarodowego, gdzie

będą walczyć w konkursie, którego organizatorem jest OWHC. Przewidziano 2 nagrody: 1000 dolarów amerykańskich (w kategorii wiekowej 14-17 lat) oraz 2000 dolarów amerykańskich (w kategorii wiekowej 18-21 lat).

Obrady Rady Dyrektorów OWHC w Krakowie (11 do 13 grudnia 2019 r.), pod przewodnictwem Prezydenta Krakowa i OWHC Jacka Majchrowskiego. Witając gości Prezydent podkreślił, że nowa Rada stoi przed wieloma wyzwaniami, które są ważne, zarówno dla OWHC, jak i dla naszego miasta. Dla Krakowa to nie tylko szczególna odpowiedzialność za rozwój Organizacji w ważnym momencie jej transformacji, ale także okazja do zmian na poziomie miasta. Zarządzanie tak wielkim zasobem dziedzictwa, w tak dynamicznych i pełnych różnych zagrożeń czasach jest nie lada wyzwaniem. Prezydent zaznaczył, że w Krakowie podjęto już pewne działania, które będą sprzyjać ochronie tego dziedzictwa, ale z poszanowaniem komfortu życia mieszkańców starego miasta, jak np. ograniczenie liczby wydarzeń w historycznym centrum. Realizacją tych zamierzeń zajmie się Zintegrowane Centrum Zarządzania Dziedzictwem Krakowa pod kierownictwem Roberta Piaskowskiego, Pełnomocnika Prezydenta Krakowa ds. Kultury. Obrady dotyczyły najpilniejszych zadań OWHC: działań na rzecz aktywizacji Sekretariatów Regionalnych, opracowania nowej legislacji w sprawie najmu krótkoterminowego czy działań wynikających z przystąpienia do Sieci Miast Dziedzictwa Klimatycznego. Ponadto dyskutowano nt. propozycji zgłoszonej przez chińskie Suzhou: utworzenia Narodowego Chińskiego Sekretariatu OWHC, jako konsekwencji nowego prawa wprowadzonego w ChRL, a także bieżących zadań organizacji i jej budżetu. W spotkaniu uczestniczyli przedstawiciele wszystkich 8 miast wybranych do Rady Dyrektorów: Brugii, Cusco, Filadelfii, Gyeongju, Luksemburga, San Miguel de Allende, Suzhou i Krakowa. Podjęte zostały ważne decyzje programowe, finansowe, a także mające na celu zwiększenie rozpoznawalności organizacji poprzez wzmożenie aktywności w mediach społecznościowych i na platformach informacyjnych. Istotną kwestią jest również uruchomienie konkursu na projekty realizowane przez Sekretariaty Regionalne, co z kolei posłuży pozyskaniu nowych miast członkowskich. Rada zdecydowała też o zmianach w Statucie Organizacji, które usprawnią jej funkcjonowanie.

Rok 2020 to czas przygotowań do obchodów 30-lecia OWHC, które odbędą się w czasie kolejnego Kongresu OWHC w Quebecu w 2021 r.

• **Aktualnie realizowane projekty i programy**

- Przygotowanie publikacji na temat osiągnięć i doświadczeń miast Sekretariatu Regionalnego Europy Środkowej i Wschodniej;
- Projekty nt. przypadków studyjnych;
- Wywiady z prezydentami i burmistrzami miast światowego dziedzictwa;
- Międzynarodowy konkurs na produkcję filmową „Moje miasto - nasze światowe dziedzictwo”;
- Nagroda Jean-Paula-L’Alliera;

**Magiczny
Kraków**

- Dzień Solidarności Miast Światowego Dziedzictwa;
- Trójjęzyczna strona OWHC z aktualnymi informacjami o miastach i ich inicjatywach;
- Film o OWHC realizowany dzięki współpracy sekretariatów regionalnych;
- Nowy program dla dzieci w wieku 6-11 lat mający na celu zaangażowanie młodych ludzi w promocję dziedzictwa poprzez realizację krótkich filmików prezentowanych na platformie YouTube;
- Projekt COMUS, realizowany przez Radę Europy i Unię Europejską, w którym OWHC jest partnerem. Ma na celu odkrywanie i testowanie nowych rozwiązań.

[Raport z działalności Organizacji Miast Światowego Dziedzictwa za 2019 r.](#)